

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ**

Кафедра соціальної роботи, управління
та суспільних наук

**СОЦІАЛЬНА РОБОТА:
СТАНОВЛЕННЯ, ПЕРСПЕКТИВИ, РОЗВИТОК**

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
студентів, курсантів та молодих вчених
9 листопада 2022 року

Львів – 2022

УДК 316.4.05: 009. 37.032

Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток [Текст] // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених, 9 листопада 2022 р.; [за ред.: Нагірняка М.Я.]. Львів : ЛДУ БЖД, 2022. 222 с.

У матеріалах Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів, курсантів та молодих вчених «Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток» (9 листопада 2022 р.) висвітлюються питання, що стосуються актуальних соціальних, правових та психологічних аспектів подальшої розбудови соціальної роботи на засадах розвивальної парадигми, пріоритетних напрямків застосування інноваційних технологій у практиці соціальної роботи та соціальної політики в Україні на сучасному етапі, в умовах військового стану, особливостей провадження соціальної роботи з різними категоріями населення, органами державної влади та місцевого самоврядування, громадськими та волонтерськими організаціями, соціальними інституціями.

Розгляд матеріалів, що пропонуються читачеві, сприятиме створенню умов для формування складових професійної компетентності соціального працівника і дозволить формувати адекватну модель діяльності майбутнього фахівця соціальної сфери.

Видання рекомендоване усім, хто цікавиться теоретичними й практичними аспектами становлення та перспективами розвитку соціальної роботи в Україні та світі.

Відповідальний редактор: НАГІРНЯК Михайло Ярославович
кандидат історичних наук, доцент
доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

*Рекомендовано до друку навчально-методичною радою
Навчально-наукового інституту психології та соціального захисту
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності
(Протокол № 3, від 11 листопада 2022 р.)*

ЗМІСТ

<i>Передмова</i>	3
<i>Білецький О., Лаврецький Р.</i> Етичні конфлікти у діяльності волонтерів в умовах російсько-української війни	5
<i>Гавришків О.</i> Адаптація до нових реалій в освітньому процесі ВВНЗ в умовах воєнного стану.....	9
<i>Мошовська М.</i> Сучасні засоби інтеграції людей з інвалідністю в соціум.....	13
<i>Чир А.</i> Соціальна робота у воєнний та післявоєнний періоди.....	17
<i>Давидова О., Нагірняк М.</i> Основи військової соціальної роботи в Україні.....	20
<i>Адольф Д.</i> Роль HR в соціальній сфері в період війни	26
<i>Думанська О., Білецький О.</i> Особливості волонтерської діяльності в умовах воєнного часу (на прикладі м. Броди)...	30
<i>Денега І., Костишин Е.</i> Актуальність волонтерського фандрайзингу в умовах війни в Україні	32
<i>Кіндій І., Костишин Е.</i> Деякі аспекти впровадження зарубіжного досвіду соціально-психологічної адаптації ветеранів та учасників бойових дій в Україні.....	37
<i>Савостікова К.</i> Проблеми адаптації міжнародного досвіду в соціальній роботі України.....	43
<i>Фолюш М.</i> Освітній процес на тимчасово окупованих територіях.....	46
<i>Наконечна Ю.</i> Соціально-правові аспекти влаштування дітей позбавлених батьківського піклування в умовах війни.....	54
<i>Карпенко Д.</i> Правове регулювання адиктивної поведінки військовослужбовця в умовах військового стану.....	60

2. Екстрена підтримка вразливих ВПО у Львівській області / Благодійний Фонд «Карітас-Броди». URL: <https://brody.caritas.ua> (дата звернення: 19.10.2022).
3. Про нас / Благодійний Фонд «Карітас-Броди». URL: <https://brody.caritas.ua> (дата звернення: 19.10.2022).
4. Emergency appeal – реагування на надзвичайні ситуації внаслідок бойових дій в Україні 2022. / Благодійний Фонд «Карітас-Броди». URL: <https://brody.caritas.ua> (дата звернення: 19.10.2022).

***Іванна ДЕНЕГА, Емілія КОСТИШИН**
Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності*

АКТУАЛЬНІСТЬ ВОЛОНТЕРСЬКОГО ФАНДРАЙЗИНГУ В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Активні військові події 2022 р. в Україні продемонстрували та демонструють включеність, активну громадянську позицію та підтримку не лише на фронті, а й в тилу. Допомагають у різний спосіб – донатять кошти на благодійний фонд чи громадську організацію, надають психологічну підтримку, стають волонтером(-кою) чи донором(-кою) крові тощо.

До лютого 2022 р. в Україні функціонувало понад 10 українських та міжнародних фандрайзингових платформ для збору коштів широкого спектру ініціатив: Українська біржа благодійності; GoFundEd (збір коштів для освітніх проєктів); Na-Starte (збір коштів для проєктів); Indiegogo (інновації, технології, дизайн); GlobalGiving (фінансування некомерційних організацій); Kickstarter (мистецтво, кіно, ігри, журналістика); FirstGiving (збір коштів для шкіл, некомерційних організацій); Crowdrise (збір коштів для

некомерційних організацій); Causes (збір коштів для вирішення соціальних, політичних, культурних питань) [6].

Динамічний розвиток громадського сектору в Україні зумовив активний вжиток терміну «фандрейзинг», який набув стійкої асоціації саме з організаціями громадянського суспільства, замінивши питомо українські відповідники «збір коштів», «залучення ресурсів» тощо, які були поширеними у контексті благодійних організацій. Активного вжитку набуло означення професії людини, яка здійснює фандрейзингову діяльність. Поширення професії фандрайзера у світі та зростання ролі фандрайзингу у некомерційних організаціях вимагає розширення базових основ та регулювання діяльності даного виду. У зв'язку з цим, членами Національної Гільдії фандрайзерів у 2001 р. складено Етичний кодекс фандрайзерів та у жовтні 2006 року розроблено та прийнято Декларацію етичних принципів фандрайзингу [2], метою яких є зростання всесвітнього співтовариства та співробітництва фандрайзерів, які постійно прагнуть до звітності, прозорості та ефективності.

Фандрайзинг – це професійна діяльність щодо мобілізації фінансових та інших ресурсів для реалізації соціально значущих і науково-дослідних неприбуткових проєктів, яка вимагає спеціальних знань та навичок фандрайзера, що можуть вплинути на прийняття позитивного рішення донора [9, с. 12]. Суб'єктами фандрайзингової діяльності є неприбуткові організації (НПО), які займаються пошуком джерел фінансування та інших необхідних ресурсів для реалізації проєктів. Об'єктами фандрайзингу є різні категорії донорів: благодійні фонди, приватні особи, корпорації та бізнес-структури тощо.

Велику роль у проведенні ефективного фандрайзингу відіграє участь волонтерів. Волонтерський рух має велике значення у багатьох країнах світу. Про визнання нашою державою волонтерського руху як підвалини громадянського суспільства та збільшення його ролі в Україні свідчить

прийняття Верховною Радою у 2011 р. Закону України «Про волонтерську діяльність». Згідно цього Закону: «волонтерська діяльність – добровільна, безкорислива, соціально спрямована, неприбуткова діяльність, що здійснюється волонтерами та волонтерськими організаціями шляхом надання волонтерської допомоги... Волонтерська діяльність є формою благодійництва» та «...ґрунтується на принципах законності, гуманності, рівності, добровільності, безоплатності, безкорисливості, неприбутковості» [8], а «волонтер – фізична особа, яка досягла вісімнадцятирічного віку і здійснює волонтерську діяльність на добровільній та безоплатній основі» [8]. В 2011 р. фондом Східна Європа було ініційовано конкурс «Корпоративне волонтерство в Україні – 2011», метою якого було ознайомлення з практиками бізнесу, що допомагають у вирішенні гострих соціальних і екологічних проблем суспільства. Організатори прагнули показати, як за допомогою бізнесу, інвестуючи невеликі кошти, знання та робочий час співробітників, можна допомогти вирішити нагальні проблеми у різних сферах життя суспільства: дітей-сиріт, вразливої молоді, сприяючи їх адаптації до дорослого життя, передати професійний досвід школярам та студентам тощо.

Зростання ролі організацій громадянського суспільства, які здатні допомогти державі у вирішенні соціальних проблем громадян та підтримці науково-дослідних робіт і проектів, сприяє розвитку фандрайзингу в Україні як інструменту пошуку додаткових джерел ресурсів.

Активні воєнні дії в Україні внесли свої корективи у волонтерський рух. «ІТ-фахівці подалися до кібервійська. Графічні дизайнери безкоштовно створюють макети для білбордів, анімації для блогерів, які підтримують нашу армію. Маркетологи крутять рекламу для боротьби з російською пропагандою. С-левел збирає кошти та закуповує бронезилети і каски», – розповідає команда стартапу AdMarket [7].

З появою низки новітніх технологій, окремою групою можна виділити використання онлайн-технологій у фандрайзинг. «Цифрова благодійність, новий сучасний інструмент, який застосовує онлайн-технології, маючи на меті надати мільйонам людей безмежний доступ до благодійних грантів та проектів» [1]. На сьогодні не існує єдиної класифікації інструментів онлайн-фандрайзингу. Проте, можна виділити основні інструменти: веб-сайти, у тому числі офіційний сайт організації, краудфандингові сайти, фандрайзингові портали, соціальні медіа, використання технології «Нові медіа» та електронні розсилки, онлайн-акції.

Останнім часом відкривається багато незалежних майданчиків для збору коштів на благодійні та громадські проекти. Сайти неприбуткових організацій. 80% неприбуткових організацій в цілому світі мають власний сайт. З них, 88% сумісні з мобільними пристроями, 71% притримуються конфіденційної політики, 70% використовують SSL-сертифікат, 54% зареєстровані, у 48% є свій блог, 23% працюють через інтернет-магазин, 18% доступні для людей з обмеженими можливостями, а 12% мають діючий чат [10].

Поряд із соціальними медіа власний сайт виступає найпоширенішим інструментом онлайн-фандрайзингу. За допомогою цього інструменту неприбуткові організації публікують та поширюють інформацію про свою організацію та її діяльність (наприклад, навчально-реабілітаційний центр «Джерело», БФ «Щаслива дитина») [4; 5].

Показовим прикладом у дієвості фандрайзингу в Україні в умовах війни є робота фонду Сергія Притули, який виділив на байрактари 70 млн грн зі свого бюджету. Далі на борти збирали українці. Люди скидали кошти на рахунки фонду Притули, власні картки Притули, на картку блогера Ігоря Лаченкова. Розмір найменшої транзакції – одна копійка, а найбільша – 5 млн грн. Благодійний Фонд Серія

Притули зібрав 223 млн грн. На картку Лаченкова 98 млн грн. На волонтерські картки Притули надійшло 87 млн грн. У криптовалюти надійшло понад 8 млн грн. З них понад 5 млн грн у USDT, майже 2 млн грн у Bitcoin, і біля 741 000 у Ethereum. Основна валюта пожертв – гривня. Українці задонатили 527 млн грн. Ще 56 млн грн задонатили у доларах, 10 млн грн у євро, майже 203 000 грн у польких злотих, 209 000 грн у чеських кронах і більше 103 000 грн канадських доларів, більше 97 000 грн у фунтах стерлінгів і майже 7 000 грн у шекелях [3].

Отже, інструменти фандрайзингу та доцільність їх використання не є універсальними для різних категорій донорів. Ефективність здійснення фандрайзингу залежить від уміння розробляти проекти, програми, налагоджувати контакти з потенційними партнерами, організаціями і фондами, які можуть профінансувати проекти.

Список використаних джерел

1. Білик І.І. Онлайн-фандрайзинг як основний інноваційний інструмент неприбуткових організацій. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. №1(7). 2022. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jun/28257/220373menedzhment-200-205.pdf>.
2. Декларація етичних принципів в фандрайзинге. Офіційний сайт Інститута професійного фандрайзинга. URL: http://www.fundraiser.org.ua/?c_id=20&l_id=1.
3. Майже половину збору «Народний Байрактар» забезпечили внески до 100 грн URL: <https://forbes.ua/news/kozhna-kopiyka-mae-znachennya-mayzhe-polovinu-zboru-narodniy-bayraktar-zabespechili-vneski-do-1000-grn-u-fondi-prituli-rozkazali-yak-lyudiskidivalis-na-bayraktari-05072022-6997>.

4. Офіційний сайт БФ «Щаслива дитина». URL: <https://deti.zp.ua/a.php?n=508608>.
5. Офіційний сайт навчально-реабілітаційного центру «Джерело». URL: <https://dzherelocentre.org.ua/>.
6. Патерук Н. Фандрайзинг: як і де залучати ресурси громадським організаціям. 2018. URL: <https://www.prostir.ua/?kb=fandrajzynh-yak-i-de-zaluchaty-resursy-hromadskym-orhanizatsiyam>.
7. Попри війну 71% стартапів залишився в Україні. URL: <https://speka.media/viina/popri-viinu-71-startapiv-zalisilis-v-ukrayini-pjmoqr>
8. Про волонтерську діяльність: Закон України. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 42.
9. Чернявська О. В., Соколова А. Фандрайзинг. Навч. посіб. 2-е вид., з доопрац. та допов. К.: Алерта, 2015. 272 с. С. 12.
10. Global NGO Technology Report (2019). URL: <https://www.funraise.org/techreport/on-demand>.

Ірина КІНДІЙ, Емілія КОСТИШИН
*Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності*

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ВЕТЕРАНІВ ТА УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ

Проблема соціально-психологічної адаптації ветеранів та учасників бойових дій є особливо актуальною сьогодні. Із тим, як захисники повертатимуться з війни, постане значна проблема їх повернення до мирного життя. Уже тепер необхідно розробляти і створювати програми соціальної, професійної та психологічної адаптації військових, які повернуться із району активних бойових дій, а також